Leg 24 cuaderno nº 1869

EUSQAL URI FIÑAREN ISQARIDEA

APAIZ BATZA BATEREN

ETA ZINTZOREIN ETA ZUR ETA JAQINTZU

bere ondorengo-rein izenean

D. JOSE UCELAY GATIQ

OTSANDETUA.

VERGARA-N.
1892

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

UVA. BHSC. LEG 24-3 n°1869

EUSQAL URI FIÑAREN ISQARIDEA

APAIZ BATZA BATEREN

ETA ZINTZOREIN ETA ZUR ETA JAQINTZU

bere ondorengo-rein izenean

D. JOSE UCELAY GATIQ

OTSANDETUA.

HTCA
U/Bc LEG 24-3 n°1869
1>0 0 0 0 6 5 5 0 6 4

VERGARA-N.

UVA. BHSC. LEG 24-3 n°1869

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

Gauv barri danàein arazoa qin ondasun irudizqoen jarrain nolán juten bai da, I. G. A.-ri jasotsea arrazoine erregua ta arrenqure, onecte usté izàn zaiguc, ezen arreta qin oe enzutea diñatuqo aiz ondoren:

Gaioneza doc euzqera (Bascuence)? Alá zirudic, baña igia ez doc, arrengoa ouua atic, beste arrengoa batzuc tartean (zertzuc emen qontajautsitsea ez saigue ópa etc. etc.) bada, aberastasune ogendun bideás artetsi dira. Alá galgiroe geitu dituc, eta gizanaren fintasuna iges igin doqenen Leurqidas, iges igin da urrea eta ugaritu papera.

Bascuence senadeac—baso joen—artzeqoen izena dio; eta. ala gaizqi zerren ur tarrec baizic. basalarie ez gaituc igias ercéldunec eusqeria Ispaniatic pitinqa poliqi botata, ez xoai Ispañiatar igiazqo qastá edo leiñua osatu, ezjada, bagarric qastá bat baño gego qin bar bera ziq udu eta maqaldu. Argatic birtutearen ejerzia qaztà garbitéqo, bizitza dierritarra obanqetaqo, eta qampotarra lengo bere paqean eta justizian eutsitseqo, zelan izatea esezes, zelan doaiña esezes, euzqeran banatirò dauela esan geneza.

Arego, qalean bizi zereinci igandic gelene etzerei basalariec baño obeec; euzqeria erderia baño zarrgo izandua, basorá bota doaua bada.

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

Ogen oen qastigo tzat, niaqo metze, uli larrea eta etnezqo alqondare desoituran erori dira, Indeiane taraqo alpertu gaituc ba, ulie iautsi zeiguc, eta, gure gorputzerein azala ta min za barrindu eta metu da.

Urrea igés igin da, betá ózás espatá trenqataz le aqullu barz tarie igiteqo.

Euzqal erriac bizitza bagoia iuqi izan du, eta iltzeraqo izerdian oraindio zeuqac. Zer senatu xac beronec? Gañeraqo mundua qin qomundein motaric batere ez gordétzean, ebaeqea ez xaqoela izán. Migel santua eta Luzbel deabrua saqu batian sartsea. Arrazoi au atic, guztiz oná edo guztiz dongea izan bide doc. Probatu besaidatec izan doqena dongea, ez xostai probatu, nic, ba, osotoró ona tzat xaut at. Euzqaldunec (bascongados, da esatea, uitarre garaze ez basalarie) baqidaro dituc jende pobre eta langille eta beqaizti esqasae; euzqaldun erdeldue berriz zer dituc? Berei gandic asqogaiondun billasqidari bigoqio eta esagutu ditzanac erosi ez dus.

Ongi ba, gaur euzqal erria farisoé gatic Judaseri bezela erosi izanas gerostic, etzipendu, ondiqatu eta zapaldu da; euzqerazqo isqunza egundaño egunoro gerogo eta urruina edo auqeza geigo qin ispañeitic botá dá izqunza zer gure guraso zar Adan ta Ebagzana geien urbillagotu da, noiz eta barri guztien jarduna qin gauza zar daná eriatu edo aboeztu da. ¿Zelan? munduan ez badau onic ezercho geiegi. Zelan? gurasorein gurasonqarria munduac ustua ia bazeuqac! Eta beste iñoizgo demboran baño biarestu ta men-menazqogoa igin da: liburus qomutatu ditza—

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

gun, alperric lapur ederqi galoituein qaltoan izango leiza ere paper clar egalarie ástu ditzagun, izqunza zarra alegiñaqin iqasi dezagun; indar bat igin dezagun!

Au, igias, da errusqinde onena, ené qin barpapergintza judutarrari atea ichiqo dotzagu, eta menanore gorena gandic apaipiquaren odia biartia boturitu biqigun erasqudetiri idiqiqo dotzagu, galdu ziraan izqunza zarra onesfatuqo dichuau, gure anchinaqorein oiture onáe zaitiraundiqo dichuau, jaqiteqo garendu ieqigunein croitza harrituqo xuau, dagiqien iqunza euz jera sqoa jesu tec ez jaqitea laric, bidalde santue imotea ez zeitteqen ezqero, berain geberda gure pro binzié ezezes crdainduqo xuau. Zer lotsal! Oraindic egon bites eupatuec eta ló igin besaten.... ote api ñ ... gan edo ote eleizarrei gan, gertaqiac argiro eraqusi du bi batunéinic zenegan xauqen, ogenic geigo.

Paita ongirotia ba iqigu I. G. A., euzqaldun fiñei qin bateau eignoa iltserano bizitseqoa izat izango augu. Betustetu ie I. G. A. Nolan edozein ustaien arri bat desegoitu dira ba da, gañeraqo arrie be desegoitu dira, alán, dierri batec aldandea sentitu ba du, besteec oraindio sentitu due. Eta aldande au izango da chiqigoa edo aundigoa, lenengo aldandetu izanaren dierriren egoqíndea da chigoa edo aundigoa dan lexe. Arego zileqindea galdu ba doc, oraindic eqidalá benaiar esagutseqoa gizonagan xauc, eqidalá au ordea galdu ba doc, borondatea erraz gaizqidatu da, zegatic eze zejoqinda edo erausimendua utsein saqua eta qaiz uganicin amguitza doc. Eta

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

mintzaiac edo izqunzac zer antzoera zeuqac adiqiña qin? Bai bere antzoera zeuqac I. G. A., zerren isqunza bat ástuas batean, erbestequ atzengebeqo gauzein albestea qin beste bat burqaiztu doc.

Aditzazqo billersdeèitan gelditúa baño ez guchigo egoqi zaiguc borondatea zaiaqetea.

Au guziaqiqo ujolatzarrac argituratu du ba, eta gure egunneitaco froganza triste batec ere argituratu xoc. iqusi doguneàn: galqida zileqinarra mallaic mailla geitu doqela, euzqerazqo mintzaia bizeqaigetu alan.

Au oraingotz daqic eta esaten doc, iqusitzen ari aize laqo; baña I. G. A. ezér ez xuau egiten negar igiña qin baqarric, prem azqoa doc osageien artari eqitea.

Ala izandu dedilla, ezen, emaqume arrotze edo erbestóe qin ez nasqetaqo dilequen gaitzon dorean Salomon jojautsitá, biurritu izan doqenen erara, baimen lu izaná, aubentzen ari gaituqen,—qaitzá geiqeteá, sorterri odola gaigo nasqidatu, ta gure euqeg eitzaqo ta etorqizuneqo leiñua gaizqidatu edo usteldu dedina ez bedi zuertatu.

Alan da maqalqeri gizatasunezqoa, ezen osgai egoqia egoqairó ártu ez ba du, saltoqa doa, irizme baqidazqoa bitartetuá, jautsi eta ondaleiziàn lurpetu izateraño. Gure aurqean zertorseqenec qastá iltzen, au doc, castillanizatzen, petiqan mousqorrec, joqalariec eta dendariec, eta garaitiqan apaize ta (zaldigebeqoec) zaldune ditugena arretazi gaituc.

Aposiàinec aiña jo birtutea, zeñeiri sarian ísqunzaiz premaiña edo doaiña imon izan xaquec, deuqa—

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

fela ez besate apaizec aditu. Iqasitzera óbligatuec xauzec. eta beronen gebendas fedea izaqaldu da, jaioterriqo amorioa oinpetu da.

!A¡ ombiar gizonec gizon baqarra gizonéi qin igingurá duenec, zer dán ezdaqeana.

Goa gurá xoai? ezer geigoric ez doc gebendu ba ezpada, pausu bat aitzinat botá, eta Babilonia berau gandic nire agian jaiqiqo doc anteqristoa. Gurá doc Cornelio á Lapide beste gauza bat mintzatu? ¡Tristea berazas! erauzimenduen ta ziadiezen autsiqatzaiá-raqo, gai ótan osó itzuneqi erdastuec, gure iguneitan, asqo dituqen bezelaqoein alaco bat baño geigo izan ez doqena.

Sazerdotea gan margoa al dagó? Bai. Baitaere jaicterria edo dierria gan dago, eta janaria imoten ez xaqoqelaqoen á bara atic, goseric izaqaldu da.

¡A! erdeldunec! iro edo zuec etzerei ispañatarrec, jaqiña ba asqorein qaitza astaputsein poza.

¡¡¡ Eusqal uria !!!!! Ez ain qalbuteic garoiñe iqusi sazáisquc lainbeste.

Da esatea, eusqaldunec, arrasa zarreqo ispañatarrec, gorputz arrotzé gan ez izue fedea iñái, arezas biarrá gebe iroine edo zuene or dausqazue.

Garaira arric erori iesazaqula gertatu ez bedi, zeuein edo iroin gozabeten maitatzallec izandu ieste, Apostoluec izatera asi zaiteste.

Eusqaldunec! beti chori mintzaien egarri irulle charra bezelaqoe izandu ez ieste. Bai luboill mirrin bat leqáein truqean gure izqunze zarren gozaldi aberatserei, aita Larramendi igoalic ez alaqo doagaraien pagatu ez izanaren libaru barbuilqiró auqeztuan

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

d apilatuseiri gustoar sca jare dezu... Esan idazue, nua, nón xauc iroi i sintiera bahidaizqoa? Nabasqi gogaqidatuqo dozue zér, alanxe nai dozuela zeungis izanda? Orduan eranzungo dotzuet, zér eranzungo dotzuet? ezinegonec, barrungebeec ta beizistunec ereilla, eze juduec Jaunaren lembizié giqo arau aitu izandu dienen antzera, oiture santue, jaioterriqo edo dierritar odola arageitatzen, ta gure anziñaqo gurgarrié zeñéi gatic-oen eta asierán igiztatu izanein gauzein isqodagoa doaildu zaiguc, zegosei esmestatzea, au da, euzquerazqo isqunza, zer nola guraqoa izan lu delilla ez xoc gaiantzaqo traba igiten, eta nic ispañatar zarra deitu xutzat.

Eta iró giqo amorioac mugitu ez bagaixoc; otsedagoé eta lembiciqo gure gurasoé aruntqo amorioac mugitu gaxoc; eta gu qastá zarreqo ispañatarre, guchi batzuc bederic, bizi garanen bitartean, iroin biu rridea ta iroin edo zuein itzerodié arpegira botátzen izango gaituc. Orain bada: arrengo cexé atic I.G.A. ri aurqaustu xustau edo dostau gure asmoa eta doc

Ezen itz igin dichuaun biar estueiri osageia ipiñi edo izarritseqo eta Sazerdozioaren bartetiqa igipidi iqntua edo sargurutzezqoa ispillu altsua quin beéatseqo, beron lurtarrequ apiz Aztegián euzqerazqo iqasitegi nagusi bat bitarrits a diñatuqo ádilla iraqasitseqo batenbat izanduna zeiñ gu gatic esqeñiqo zaic, I. G. A. isqatu de aqenean; Jesuqristoren iraquzqeren diñaqo boqanzá qin Ebanjelioa ederqi diariztuá edo prediqatua, erromatar Eleizaren ta dasun anizetaqoen onegiñian opatu dichuaun frutuá ichi ditzagun.

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

Euzqara apur bat dauqen erderia.	Aita Larramendic eraqusi doscun euzqara.

Lenengo orria.

Afana	Arazoa
Otoitza	Erregua
Probechu ez dána	Gaioneza
Queja	Arrenquda
Acontinuacion	Ondoren
Motiboa	Arrengoa
Enumeratu	Qontajautsi
Deseoa	Opá
Culpaduana	Ogenduna
Lograiu	Artetsi
Bizioa	Galgiroa
A medida que	Neurqidas
Salbajea	Basalaria
Ziudanoa	Uritarra
Grazia.	Doaiña.

Bigarren orria.

Eienzosqoa	Eunezqoa
Biajantea	Bidelaria
Tegumentoa	Mintza
Errefindu	Barfindu
Cortantea	Tiencataria
Punzantea	Barzi aria
Proprioa	Baqoia
Significatu	Senatu
Conziliazica	qomundea edo gomundea
Generoa	Mota
Guztoqoa	Ebaegoa
Blaiztoa	Dongea
Inbidiosua	Beqaiztia
Qastillatua	Erdeldua
[illegible]echuduna	Gaionduna
Sistema	Billasqida
[illegible]torizuc bi-asqidari	Bigoqio
[illegible]ertenezitu	

Euzqara apur bat dauqen erderia.	Aita Larramendic eraqusi doscun euzqera.
Desauciatu	Etzipendu
Undora botà	Ondiaqtu
Lenguajia	Izqunza
Desprezioa	Urruina edo aubeza
Azercatu asco	Urbilgotu
Ocupazioa	Járduna
Dezpreziatu	Eriatu
Erenzia	Gurasonqarria
Derrochatu	Banatu edo Ustu
Extremoco necesidadia	Men menazqoa
Acordatu.	Gomutatu

Irugarren orria.

Galonatua	Galoitua
Bolantéa	Egalaria
Esfuerzoa	Alegiña
Medicina	Erusqindea
Periodismoa	Barpapergintza
Autoridadea	Menandea
Obispoa	Apaizpiqua
Condutca	Odia
Emanatua	Boturitu
Enseñanza	Eraqusdea
Onrratu	Ojestatu
Consolatu	Zaitiraundu
Faltatu	Gebendu
Memoria	Oroitza
Renobatu	Barritu
Pertenezitu	Dagoqitu
Misioa	Bidalqea
Errespecto de	Ezezes (pre.)
Suplitu	Ordaindu
Tranquilloa	Eupatua
Feligresa	Eleizarra
Echoa	Gertaqia
Claramente	Argiro
Clasea	Batunea

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

Culpia	Ogena
Propizioa	Ongirotia
Consideratu	Betustetu
Asi como	Nolan
Arcoa	Ustaia
Derribatu	Desegoïtu
Nazioa	Dierria
Alterazioa	Aldandea
Importancia	Egeqindea
Moralidadea	Ziligenda edo zileqinda
Facultadea	Eqidalá
Formala	Benaiarra
Corrompitu	Gaizqidatu
Ignoranzia	Erauzimen—dua
Germena.	Araqaitza.

LAUGARREN ORRIA

Antzezco apli- cazioa	Antzoera
Prezipitatu	Burqaiztu
Intelectuala	Aditzazqoa
Disquisicioa	Billerdea edo billerzia
Conbeni izan	Egoqi
Actibatu	Zaiatu
Dilubioa	Ujolatzarra
Acreditatu	Argituratu
Experienzia	Probanza edo Froganza
Corrupzioa	Galqida
Grado en gra- do	Mallaic maila
Lengua	Mintzaia
Desmembratu	Bizeqaigetu
A la manera que	Alan
Aplicazioa	Arta
Proibizioa	Debequa
Incurritu	Jojautsi
Perbertiu	Biurritu
Permititu	Baimendu
Lamentatu	Aubendu
Presentea	Aurqegoitza

Linajea	Leiñua
Fragilidadea	Macalqeria
Oportuname- te	Egoqairó
Criterio comu- na	Irisme baqi— dazqoa
Abismoa	Ondaleizia
Frentea	Aurgea
Caballeroa	Zalduna
Adbertitu.	Arretazi.

BOZGARREN ORRIA.

Perezitu	Izaqaldu
Sucumbitu	Oinpetu
Miserable	Ombia r
Imposiblea	Ezdaq a ia
Aurrera	Aitzi at
Its igin	Mint atu
Insipienzia	Ziadieza
Desaogoa	Autsiqatzaia
Barbaramente	Itzunegi
Caraterra	Margoa
Alimentua	Janaria
Tontoa	Astaputsa
Contentua	Poza
Buro galdua	Qalbutua
Sesoa	Garoña
Ajenoa	Arrotza
Encima	Gozabeta
Salbazioa	Garaia
Amantea	Maitatzallea
Ilanderia	Irullea
Platoa	Lubotha
Miserablia	Mirrina
Lentejia	Leqá
Delicia	Gozaldia
Insigne	Dogaraia
Neciamenente	Barbuilqiró
Despreziatua.	Aubestua.

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

SEIGARREN ORRIA.

Utzi esqutic	Jare
Sentido comuna	Sintiera baqidazqoa
Acaso	Nabasqi
Consentitu	Gogaqidatu
Errantea	Eziñegona
Bagamundoa	Barungebea
Infamea	Betzistuna
Primizia	Lembizia
Derechoa	Araua
Abdicatu	Aitu
Costumbrea	Oitura
Adulteratu	Arageitatu
Benerabiea	Gurgarria
Legatu	Doaildu
Referir	Igiztatu
Defensia	Isqodagoa
Tradizio	Otsedagoa
Delirioa	Itserodia
Sagradua	Sargurutzezqoa
Ejemploa	Ispillua
Poderosoa	Altsua
Cumplitu	Beatu edo egiqaritu
Territorioa	Lurtarra
Instituitu	Bitezarri
Elocuenzia	Boqanza
Deseatu	Opatu.

Buqaera.

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

UVA. BHSC. LEG 24-3 nº1869

UVA. BHSC. LEG 24-3 n°1869